

יום-יום

× בבית-העם

גם אמש היה נשף בבית-העם, והפעם השתתפה כנשף הזה גם אנדת כנור ציון. נחסרו מקים, לא נוכל לחת לצערני, את הרשם שישנה הנשף הזה על שומעיו ולא נוכל לפרט בשם הנואמים, המקריאים, המנגנים, המזמרים והמוזרות שהשתתפו בו. די יהיה היום, אם נאמר, כי לפי משפטם של כל השומעים, עלה הנשף יפה, והקהל שמח ב"בחיריו". בתוך הקהל הטוב, אפשר היה להכיר גם את אשת הפחה, שבאה עטופה בכנרית הלאומיים, לשמע שירה נערכה על ידי יהודים. כן אפשר היה לרביב את פניהם של מנהלי בתי-ספר — לא "עבריים" חלילה — של מורים ומורות, של פקידים תורקים טפקירי הממשלה, של מנהלי דאר, של רופאים רבים ושל פועלים משכילים ... לעולם, כנראה, לא היה בית העם כל כך עשיר בפרצופים; לעולם לא היה כנראה בית העם יהר ביה-עם מ-פעם.

רק מאורע פתאמי אחד, מאורע ארור אחד — כמו המיד אצלנו — הפריע קצת ולרנע את הענג הרב שהתענגו השומעים. אחד המשתתפים העקריים עלה-על הבמה להקריא, על פי רישו הקהל, ספור קטן משלום עליכם. והנה, פתאם נשמעו שריקות מעטות בתחלה, רבות ותכופות אחרי כן. הקהל הפנה את עיניו לעמת המקום, משם יצאו השריקות: אלה היו צעירים אחדים מאנדה, הפועל הצעיר וצעירים אחרים מהסמנר העזרתי.

מדוע שרק? מה היתה מנמחם? במי רצו להנקם? בראשונה לא הכין הקהל מאומה, ולרגלי השריקות קמה סערה גדולה באולם. אלה צעקו מפת, אלה ענו בצעקות משמה, ולולא השתדלותם של עסקנים אחרים, כי אז יצאה מהסערה מלחמה אמיתית. לאט לאט שבה המנוחה לאיתנה, והקהל הבין, כי בשריקות האלה, במחאות האלה, הפועלים הצעירים והסמינרים, התכוננו אלה האחרונים להנקם עבור מאמר בקרת שנכתב לפני זמן מה ב"הצבי". קוראי הצבי וזכרים ודי, כי במאמר הזה העביר, עליכם שלום את המחזית שהציג, "הפועל-הצעיר" תחת קו הבקרת.

זו היתה כנראה, חטאה נוראה, עון שלא יכופר: איך? עליכם שלום הרהיב לבקר אותנו, אח אוהבי החפש והחרות, את הנשבעים והנלחמים עליה יום יום? לא! לא! לא! בקרת — כן! אך לא עלינו, לא נגדנו! ומפני העין, מפני החמס הזה של עליכם-שלום, — שרקו איחבי החפש ויפריעו את המנוחה.

פעם, פעמים ושלש... סוף סוף הכינו המפריעים, כי חטא חטאו לבית-העם, עליכם-שלום גמר את הקראתו, הקהל היה שבע רצון והערב עלה יפה, כמו שכבר אמרנו. אולם אנחנו לא גמרנו, ובמאמר ראשוני עוד נרכב באריכות בענין השריקות... עוד יש שופטים בירושלם! מחלה קשה

המחלה שהעם קורא לה, קשת-ערף, התנברה בימים האלה מאד. לפי הידיעות שבאו לנו, חלו במחלה זו, בשני השבועות האחרונים, לא פחות משנים וארבעים איש. אחדים, רובם צעירים ליכיא, מתי לרגליה ומצב יתרם נוהן מקום לחשש.

בכל זאת, אין לפחד יתר מן המדה. אורכה, צריך להתגבר על המגור שאחו את כל יושבי עירנו, כי לפי דעת הרופאים עיקר הסכנה כבר עבר והמחלה תחלש מיום ליום. = חמר-גמל

לא! ה"חמר-גמל" לא יצא לפורים, ואת קוראינו הסליחה.

לא יצא מפני שלא רצינו להתחרות בעהון ההתוליי שהוציא האדון סילמן לאור. לא יצא מפני שאחד מעוזרינו הראשיים, ביפו, נפל פתאם למשכב ואין ביכלתו לגמור את אשר החל. לא יצא מפני שעבודת הצעירים קשה מאד על האמנים הירושלמים.

קוראינו יסלחו לנו ודי, ביחוד אחרי אשר צחקו למדי בקראם את ה"ליהידים". קוראינו יסלחו גם כן, מפני שמהפסח והלאה יצא עתוננו התהוליי בסדר, בהדר, ביופי ומפני שהגליון הראשון, שיהיה עשיר בתכנו הספרותי והציוריי, יופיע עוד לפני הפסח.

ופה, רוצים אנו להעיר רק אחת: "הצבי" הודיע בזמנו לקוראינו, כי היהודי-האנגלי פיינגולד החליט לכונן על גג ביתו תחנה אלחוטית. חרעיון הזה מצא חן בעינינו כל כך, עד שהחלטתנו להשתמש ב"המצאה" זו לה"חמר גמל" שלנו, לכן יסדרנו בו ביום תחנה אלחוטית במשרדנו, ונשלח מיד תלגרם אלחוטית לאחד כתבינו בקושטא, בקשנוהו לשלח לנו מהיום והלאה את כל הכתבות, אפילו את הארוכות שבהן, רק על ידי התלגרף בלי חושים.

תלגרמנו זה הניע לכתבנו בשעתו, והראיה לדבר: הכתבה המענינת שהגיעתנו מקושטא, של יום י"ד אדר, שפרסמנו בגליון זה. הן אמנם, הכתבה הזאת נועדה מתחלתה לה"חמר-גמל". אולם, הדברים המספרים בה חשובים כל כך, שלא רצינו לרחות את הדפסתה לפסח.

קוראינו ישפטו בעצמם, אם היטבנו לעשות. = ברוכים הבאים!

שבה לעירנו ממסעה הנדול עורכת "הצבי", הגברת חמרה בן-יהודה,

באו לעירנו הציונים המפורסמים, פרופסור א. ורבורג והציר מקס ליברמן מברלין. שניהם ירדו במלון קמיניץ, ושהה ישחו בירושלים ימים אחרים.

בא לעירנו האדון ג'וץ, חתנו של הסגן ויטצקי. = אולי ...

במוצאי שבת החאספו יתר מטאמים יהודים עותומנים, כלם ספרדים, הבית הכנסת בשכונת "יטין משה". שמה באו גם חברי הועד של אנדת היהודים העיתוניים האדונים ילין, לוי, חיים מיכלין, יוסף חי פניו'ל.

האדון לוי היה הראשון שנאם להנאספים בז'רנון ספרדי, אחריו האדון ילין בעברית, ואחריו האדון חיים מיכלין, גם כן בעברית.

שלשת הנואמים הנכבדים תארו לפני הנאספים המעמד כימי המשטר הישן והמעמד היום, אחרי הכרות החשמה. לכל עם מהעמים היהודים בתורקיה יש הזכות להגן על זכויותיו. גם היושבים התורקים בניג לאסיה אחת — האסיה היהודית; לכן עליהם לקום כאיש אחד — לדרש מהמשלה שתכיר אותם בתור אמה ותבטל כל המעצורים-להתפתחותה בתורקיה.

למען הגיע למטרה זו צריכה היהודים העותומנים להתאחד בכל מקום. בכל עיר ועיר תורקית, צריכה להוסד אנדת יהודים עותומנים; צריך שמספר החברים ירבה מאד, צריך שהאגדה תהיה לכח אמתי, לכח גדול, שהמשלה תרגיש בו ותתחשב אתו. רק אז יהיה אפשר לעשות דבר מה. הרברים האלה, שהם קצור נמרץ מטנאמיהם היפים והמחרדים של הנואמים הנכבדים, פעלו על השומעים פעולה גדולה. רבים מאד מהשומעים חתמו שמותיהם על פנקס האגדה, והרשם הכללי היה כי סוף סוף אולי יזון היהודים.

אולי ...